

Leerlingenstichting in duurzaam onkruidbeheer 'Dit is echt. Hier moet het kloppen'

ATN, een van de leerlingenstichtingen van Groen College Goes, werkt aan duurzaam onkruidbeheer in Noord-Beveland. Een project dat ook gaat over onderwijsvernieuwing, regio-ontwikkeling en kenniscirculatie. Op 20 juni is er overleg met opdrachtgever, coaches en leerlingen.

PIMC

Het Projectonderwijs in Maatschappelijke Context op het Groen College Goes bestaat sinds 1998. De ATN Groep was de eerste (voor groene ruimte), maar nu zijn er op verschillende afdelingen zes stichtingen actief. Elke stichting heeft een complete bedrijfsstructuur, met een voorzitter en functionarissen voor financiën, pr, personeelszaken, administratie en ict.

De vierdejaars zijn de managers en derdejaars zijn uitvoerders. Aan het eind van het schooljaar nemen de derdejaars het over van de vierdejaars. Ze vervolgen de lopende projecten en werven nieuwe. Opdrachten zoals de herinrichting en aanleg van een kloostertuin, onderzoek naar de haalbaarheid van een windmolen of aankleding van een theater.

Leerlingen spreken elkaar aan op verantwoordelijkheid, planning en resultaten en vragen hun coach om aanvullend onderwijs. De coach motiveert ook. Hij stimuleert, geeft richting, maakt leerafspraken, functioneert als vangnet en schept de ruimte opdat leerlingen zo leerervaringen opdoen.

"Het is dicht op de praktijk", oordelen die leerlingen. "Heel leerzaam."

"In het begin was het wazig", vertelt Arne van Rattigen (20). Hij is vierdejaars in de groenopleiding van het Groen College Goes (Edudelta). Afgelopen jaar heeft hij voor de ATN Groep gewerkt aan monitoring van duurzaam onkruidbeheer in Noord-Beveland. Offerte, uitvoer en verslaglegging. In het begin was het nog een zoekproces.

"Als ik nu terugkijk, is het allemaal geen dikke 10", vervolgt Arne. "En soms zagen we het ook even niet zitten. Maar je merkt, als je dan toch doorzet; dan komt er wel wat uit. Minpunt is dat het zo vertraagd werd, maar pluspunt was dat het op deze manier wel leerzaam is geweest."

Er wordt bevestigend geknikt. Dit werkoverleg, dinsdag 20 juni op de school in Goes, is vooral ook evaluatie. Met de opdrachtgevers van de gemeente Noord-Beveland, de deskundigen op duurzaam onkruidbeheer vanuit Wageningen, de coaches van school, de vierdejaars leerlingen die het project het afgelopen jaar deden en de derdejaars die het nu overnemen. Naast Arne zitten Wout, Roland, Daniëlla, Robbin, Roel en Pepijn rond de tafel. Projectdeelnemer Daan is er niet.

Ondoorzichtig

Projectonderwijs in maatschappelijke context. Zo wordt de aanpak genoemd. Leerlingen werken in een stichting en werven opdrachten. Vierdejaars doen het management en derdejaars, de uitvoering. De vierdejaars begeleiden de derdejaars en dragen aan het eind van het jaar de zaak over.

De ATN Groep (ATN staat voor Aqua Terra Nova) is vorig jaar september begonnen met dit project over duurzaam onkruidbeheer. Een project met kenniscirculatie, Rigo-subsidie (voor onderwijsvernieuwing) en participatie vanuit Wageningen.

Van Chris van Dijk bijvoorbeeld, onderzoeker toegepaste ecologie bij Plant Re-

search International (Wageningen UR). Hij heeft leerlingen en hun coaches kennis over duurzame onkruidbestrijding aangereikt. Marian Vlaswinkel, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (ook Wageningen UR), was gedelegeerd projectleider. Hbo-studenten, geïnteresseerd in de aanpak van dit soort onderwijsprojecten, keken mee.

Het gehele kader, de vele betrokkenen, de meervoudige doelstellingen, hoeveelheid informatie; dat alles maakte het project voor de ATN Groep aanvankelijk vaag en ondoorzichtig. Wat willen ze nu? Wat moeten we doen, waar moeten we rekening mee houden? Wie is wie en wat doen die hbo-studenten hier? Wat betekent het eigenlijk, al die informatie over duurzaam onkruidbeheer? En wat wil de gemeente Noord-Beveland als opdrachtgever?

En concreter: Wat houdt die monitoring in? Hoe beoordeel je onkruidgroei van bijvoorbeeld gras, mos of breedbladigen? Wanneer loopt de situatie uit de hand en moet je besluiten tot bestrijding? Hoe bepaal je een schouwlocatie? Hoe vaak moet je dan gaan kijken? Welke problemen kun je daarbij tegenkomen? Welke hulp kun je inroepen? Wat vertel je burgers die vragen hebben? Wat is eigenlijk duurzaam onkruidbeheer en wat zijn de voordelen ervan? Vragen waar het ATN-team het afgelopen jaar mee geconfronteerd werd en die ook voor de volgende groep leerlingen van belang blijven.

Klaprozen

De gemeente Noord-Beveland was niet tevreden over de wijze waarop onkruid werd bestreden en ook van de burgers kwamen klachten. Daarom heeft de gemeente besloten vanaf 2006 het onkruid te gaan bestrijden volgens de DOB-methode (duurzaam onkruidbeheer op verhardingen). De gemeente wil zo ook in aanmerking komen voor het certificaat

Arne en Daniëlla tijdens het werkoverleg van ATN, opdrachtgever en coaches over het rigo-project duurzaam onkruidbeheer op verhardingen

Barometer Duurzaam Terreinbeheer. Ze wil bovendien graag dat kennis over dit onderwerp in de regio terecht komt; met antwoorden op al die vragen. Wageningen UR beoogt dat DOB op de juiste wijze wordt geïntroduceerd. Beide zijn positief over de samenwerking met het Groen College Goes en de ATN Groep. “Het was vooral in het begin een hele papieren exercitie”, zegt Chris van Dijk tegen de leerlingen. “Naar mijn idee lastig voor de meeste van jullie om zaken helder op papier te zetten. Maar als je ziet wat er nu ligt – een meerjarenplan veeg- en onkruidbeheer, een offerteaanvraag voor aannemers, een gedetailleerde jaarplanning voor 2006 en informatiemateriaal voor

de lokale pers – dan hebben jullie het hartstikke goed gedaan.” Het is nog niet af. Wat er nog moet komen, op basis van monitoring van onkruidgroei in verhardingen, is een evaluatierapport waaruit moet blijken of de onkruidbestrijding goed en volgens de afspraken is uitgevoerd, en eventuele aanbevelingen voor verbeteringen van het onkruidbeheer in de gemeente. Vanmiddag gaat Pepijn van Drongelen (27) daarvoor nog een keer monitoren. Gewapend met een fototoestel en plattegrondjes waarop je kunt zien waar wel en niet gespoten mag worden. Pepijn, bbl groot groen, was al intensief betrokken en neemt voor dit project nu de teamleiding over van Arne.

“Meestal zie je niet veel onkruid”, zegt Pepijn over de monitoring. “Het wordt eigenlijk pas interessant als de onkruidgroei een probleem wordt. Wat moet je dan doen?” Hij heeft nog een specifieke vraag: “Wat ons opviel was ook dat er ontzettend veel klaprozen stonden. Moet je misschien niet eerder ruimen?” Er wordt even doorgepraat over de concrete projectuitvoering, maar de evaluatie is het belangrijkste vandaag.

Hoofdcoach

“In de beginfase zitten de meeste leermomenten”, zegt Arne. “Zo’n offerte bijvoorbeeld. Voor school kun je nog wel eens denken: daar lezen ze wel over- →

Roel (l) en Pepijn

Duurzaam onkruidbeheer

Veel groen tussen straattegels of klinkers is nadelig voor de toegankelijkheid, de veiligheid en de levensduur van verhardingen. Veel groen roept ook irritaties op bij bewoners die zich ergeren aan de vervuiling van hun woonomgeving.

De goedkoopste manier van onkruidbeheer is spuiten met bestrijdingsmiddelen. Probleem is echter de uitspoeling naar het oppervlaktewater. Vandaar duurzaam onkruidbeheer op verhardingen (DOB), en daarmee een verantwoorde omgang met bestrijdingsmiddelen.

De gemeente Noord-Beveland wil bovendien een voorbeeld zijn, binnen en buiten de gemeente. Niet zodra er onkruid verschijnt de spuit erop. Duurzame onkruidbestrijding wil zeggen dat je bijvoorbeeld rekening houdt met weersomstandigheden (niet spuiten als de kans er is dat binnen 24 uur het bestrijdingsmiddel met regenval wegvloeit), met benodigde hoeveelheid herbicide per vierkante meter (niet

overmatige toediening, maar effectief) en met inzet van een veegmachine om onkruidgroei te beperken. Het gaat om milieuverantwoord onkruidbeheer tegen aanvaardbare kosten.

Betrokken instellingen die kennis naar de praktijk doorsluizen, zijn Plant Research International (PRI), Alterra en Praktijkonderzoek Plant en omgeving (PPO), alledrie onderdeel van Wageningen UR. PRI heeft met Alterra, enkele stakeholders en diverse Nederlandse gemeenten het beslissingssysteem voor duurzame onkruidbestrijding op verhardingen (DOB) ontwikkeld. Onderdelen daarvan zijn onder meer meerjarenvisie, onkruidpreventie, emissiebeperking en een duidelijke organisatie en registratie. Plus certificering.

De voordelen van deze aanpak zijn samengevat: minder onkruid in de straat, minder risico voor de waterkwaliteit en tegen redelijke kosten. Meer informatie is te vinden op www.dob-verhardingen.nl.

heen. Maar in dit geval niet. Dit is echt, hier moet het kloppen. Dat is toen een paar keer op en neer geweest.” Zo’n offerte voor de gemeente is ook wat anders dan een offerte voor een tuintje.

Leerzaam waren volgens hem ook alle contacten in het veld. Met de communicatieafdeling van de gemeente Noord-Beveland bijvoorbeeld, het waterschap, met Aequor waar de leerlingen hun project hebben toegelicht en met een gemeente zoals Dordrecht waar al DOB-ervaring is.

Een ander punt is de coaching vanuit school en de gemeente. Harrie Smeekens, docent groenvoorziening, voelde zich enigszins tekort schieten omdat hij zich op het gebied van DOB niet deskundig acht. Ze zijn wel blij dat coaching deels ook vanuit gemeente en projectleiding is overgenomen. Martin Dingemans, vanuit Noord-Beveland betrokken, vindt het leuk om met de leerlingen samen te werken.

Voor de leerlingen is het handig om coaches uit verschillende vakgebieden te hebben, mensen op wie je terug kunt vallen als je er zelf of met je ATN-collega’s niet uit kunt komen. “Ze hebben het soms druk of ze zijn er niet”, zegt Arne. “Als er dan meer coaches betrokken zijn, kun je een ander aanspreken.” Een coach Nederlands was waarschijnlijk nog handig geweest omdat er zoveel schrijfwerk moest gebeuren.

“Voor ons is het een beetje onoverzichtelijk geweest wie we nu op school moesten hebben”, zegt Vlaswinkel. “Eén aanspreekpunt zou prettig zijn. Eén hoofdcoach.” Dat is in elk geval een overweging voor de school. □